Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
PEDRA CRUZA VILLALÓNA,
predstavljeni 25. junija 2015 [1]

Zadeva C-32/14

ERSTE Bank Hungary Zrt
protiAttili Sugárju
(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki ga je vložilo Fővárosi Törvényszék (Madžarska))

„Varstvo potrošnikov — Nepošteni pogoji v pogodbah, sklenjenih med prodajalci ali ponudniki in potrošniki — Direktiva 93/13/EGS — Člena 6 in 7 — Presoja nepoštenih pogodbenih pogojev — Ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev — Prisilno izvrševanje javnih listin, ki vsebujejo pogodbo — Izdaja potrdila o izvršljivosti s strani notarja — Obveznosti notarja — Preizkus nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti — Sodni nadzor — Načeli enakovrednosti in učinkovitosti“

1. Ali Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih [nepoštenih] pogojih v potrošniških pogodbah [2] notarjem, kadar imajo glavno vlogo pri prisilni izvršitvi pogodb, sklenjenih med prodajalci ali ponudniki in potrošniki, nalaga posebne obveznosti glede nadzora nepoštenih pogodbenih pogojev, ki so podobne obveznostim, ki jih imajo na podlagi zdaj obsežne sodne prakse Sodišča nacionalna sodišča?

2. Taka je v bistvu glavna in še neobravnavana problematika, ki se postavlja z vprašanjema za predhodno odločanje, ki sta Sodišču predloženi v tej zadevi. Ta se glede tega razlikuje od številnih zadev, ki so mu bile predložene v zadnjih letih zlasti s strani madžarskih [3] ali španskih [4] sodišč, ki so bila pozvana, naj presodijo združljivost nacionalne zakonodaje z zahtevami, ki izhajajo predvsem iz členov 6 in 7 Direktive 93/13.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288.

3 — Glej zlasti sodbe Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350); VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659); Invitel (C-472/10, EU:C:2012:242); Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88); Jőrös (C-397/11, EU:C:2013:340); Kásler in Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282) ter Baczó in Vizsnyiczai (C-567/13, EU:C:2015:88) in sklep Sebestyén (C-342/13, EU:C:2014:1857).

4 — Glej zlasti sodbe Océano Grupo Editorial in Salvat Editores (od C-240/98 do C-244/98, EU:C:2000:346); Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675); Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615); Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349); Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164); Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279); Sánchez Morcillo in Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099) ter Unicaja Banco in Caixabank (C-482/13, C-484/13, C-485/13 in C-487/13, EU:C:2015:21) in sklep Banco Popular Español in Banco de Valencia (C-537/12 in C-116/13, EU:C:2013:759).

I – **Pravni okvir**

A – *Pravo Unije*

3. Člen 6(1) Direktive 93/13 določa:

„Države članice določijo, da nedovoljeni [nepošteni] pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih [nepoštenih] pogojev.“

4. Člen 7(1) Direktive 93/13 določa:

„Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih [nepoštenih] pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.“

B – *Nacionalno pravo*

5. Različne določbe nacionalnega prava, ki so upoštevne v okviru spora o glavni stvari, so iz zakona št. IV o civilnem zakoniku iz leta 1959[5], zakona št. LIII o madžarskem zakoniku o civilnem postopku iz leta 1952[6], zakona št. III o sodni izvršbi iz leta 1994[7], in nazadnje, zakona št. XLI o notariatu iz leta 1991[8].

1. Civilni zakonik

6. Člen 209 civilnega zakonika določa:

„1. Splošni pogodbeni pogoji in pogoji iz potrošniške pogodbe, ki niso bili posamično dogovorjeni, veljajo za nepoštene, če v nasprotju z zahtevama dobre vere in pravičnosti enostransko in neutemeljeno določajo pogodbene pravice in obveznosti strank tako, da so v škodo pogodbene stranke, ki pogojev ni sestavila.

2. Za ugotovitev nepoštenosti pogoja se preučijo vse tiste okoliščine, ki obstajajo ob sklenitvi pogodbe in so pripeljale do podpisa pogodbe, ter narava dogovorjene storitve in zveza zadevnega pogoja s preostalimi pogodbenimi pogoji ali drugimi pogodbami.

3. S posebnim predpisom se lahko določijo pogoji iz potrošniških pogodb, ki se opredelijo za nepoštene ali ki jih je treba šteti za nepoštene, razen če se dokaže nasprotno.“

7. Člen 209/A civilnega zakonika določa:

„1. Oškodovana stranka lahko izpodbija nepoštene pogoje, ki so kot splošni pogodbeni pogoji postali del pogodbe.

5 — V nadaljevanju: civilni zakonik.

6 — V nadaljevanju: zakonik o civilnem postopku.

7 — V nadaljevanju: zakon o sodni izvršbi.

8 — V nadaljevanju: zakon o notariatu.

2. Nepošteni pogoji potrošniške pogodbe, ki so kot splošni pogoji postali del pogodbe, in tisti, ki jih je stranka, ki je sklenila pogodbo s potrošnikom, enostransko in brez posamičnega dogovora določila vnaprej, so nični. Ničnost se sme uveljavljati le v interesu potrošnika.“

2. Zakonik o civilnem postopku

8. Člen 366 zakonika o civilnem postopku določa:

„Če v postopku sodne izvršbe ustavitev izvršbe ali njena omejitev v skladu s členom 41 ali 56 zakona o sodni izvršbi […] nista mogoči, lahko dolžnik, ki meni, da se z izvršbo posega v njegov položaj, zoper predlagatelja izvršbe vloži predlog za ustavitev ali omejitev izvršbe.“

9. Člen 369 zakonika o civilnem postopku določa:

„Postopek za ustavitev ali omejitev izvršbe, odrejene na podlagi javne listine, ki vsebuje potrdilo o izvršljivosti, ali na podlagi podobnega izvršilnega naslova, se lahko sproži, če:

(a) terjatev, ki naj bo izterjana, ni veljavno nastala;

(b) je terjatev popolnoma ali delno prenehala;

(c) je upnik odobril preložitev izpolnitve in se rok še ni iztekel;

(d) dolžnik želi uveljavljati terjatev, ki jo je mogoče pobotati z zadevno terjatvijo.“

10. Člen 370 zakonika o civilnem postopku določa:

„Sodišče, ki odloča v postopku za ustavitev ali omejitev izvršbe, lahko odredi odlog izvršbe.“

3. Zakon o sodni izvršbi

11. Zakon o sodni izvršbi določa, da lahko izvršbo terjatve odredi sodišče ali notar. Člen 224/A tega zakona določa:

„Kadar mora notar odrediti izvršbo, je treba uporabiti te določbe in jih prilagoditi tako:

(a) ‚sodišče, ki odredi izvršbo‘ pomeni notarja; ‚odločba, ki jo izda sodišče, ki odredi izvršbo‘ pomeni odločbo, ki jo sprejme notar; […]“

12. Člen 13 zakona o sodni izvršbi določa:

„1. Nalog za izvršbo se lahko izda, če odločba, ki jo je treba izvršiti:

(a) nalaga obveznost (denarni znesek),

(b) je pravnomočna ali jo je mogoče začasno izvršiti in

(c) se je iztekel rok za izpolnitev. […]“

13. Člen 23/C zakona o sodni izvršbi določa:

„1. Notar notarsko listino, ki jo je sestavil, opremi s potrdilom o izvršljivosti, če ta listina vsebuje:

(a) prevzem obveznosti za opravo storitve in protistoritve ali prevzem enostranske obveznosti;

(b) ime upnika in dolžnika;

(c) predmet, vsoto (znesek) in pravno podlago obveznosti;

(d) način in rok izpolnitve.

2. Če je za izpolnitev določen odložni pogoj ali iztek roka, se za izvršbo zahteva tudi, da se izpolnitev pogoja ali nastop roka dokažeta z javno listino. […]

5. Izvršba se lahko na podlagi tega člena opravi, če se za terjatev, navedeno v notarskem zapisu, lahko uporabi sodna izvršba in se je iztekel rok za izpolnitev terjatve. […]“

14. Člen 31/E(2) zakona o sodni izvršbi določa:

„2. Notarski postopek ima kot civilni nepravdni postopek enake učinke kot sodni postopek. Odločbe, ki jih izda notar, imajo enake učinke kot odločbe lokalnih sodišč.“

15. Člena 211(2) in 212(1) zakona o sodni izvršbi določata:

„Člen 211

[…]

2. Če sodišče pri opremi dokumenta s potrdilom o izvršljivosti krši zakon, je treba navedeno potrdilo preklicati. […]

Člen 212

1. Sodišče, ki odredi izvršbo, lahko nalog za izvršbo ali potrdilo o izvršljivosti kadar koli razveljavi, bodisi na predlog stranke, bodisi na podlagi poročila sodnega izvršitelja, bodisi po uradni dolžnosti. […]“

II – **Dejansko stanje v sporu o glavni stvari**

16. Tožeča stranka v postopku v glavni stvari, banka Erste Bank Hungary Zrt.,[9] in tožena stranka v postopku v glavni stvari, Attila Sugár,[10] sta 18. decembra 2007 v obliki javne listine sklenili kreditno pogodbo in pogodbo o ustanovitvi hipoteke, s katerima je prva dala drugi posojilo v višini 30.687 CHF za nakup stanovanja.

17. Dolžnik je 19. decembra 2007 na podlagi te pogodbe podpisal pripoznavo dolga v obliki notarskega zapisa, s katero je bila banki Erste Bank podeljena pravica, da na eni strani odstopi od kreditne pogodbe, če dolžnik ne izpolni svojih pogodbenih obveznosti, ter da na drugi strani izterja dolg, ki izhaja iz pogodbe, na podlagi potrdila o stanju terjatve, ki ga izda sama, tako da notarja zaprosi, da različne listine opremi s potrdilom o izvršljivosti.

9 — V nadaljevanju: Erste Bank.

10 — V nadaljevanju: dolžnik.

18. Ker dolžnik ni izpolnil obveznosti plačila, je banka Erste Bank odstopila od pogodbe in zaprosila za izdajo potrdila o izvršljivosti zoper dolžnika. Ker so bili za to zahtevani zakonski pogoji izpolnjeni, je notar 13. decembra 2011 tej prošnji ugodil.

19. Dolžnik je 5. junija 2013 notarju predlagal, naj razveljavi potrdilo o izvršljivosti, s katerim je bila opremljena javna listina, ki je vsebovala kreditno pogodbo, pri čemer je trdil, da ta pogodba vsebuje nepoštene pogoje in ne upošteva zakonskih določb o kreditnih pogodbah, sklenjenih s potrošniki.

20. Notar je 13. junija 2013 ta predlog zavrnil. Ugotovil je, da listina vsebuje prevzem enostranske obveznosti, ime upnika in ime dolžnika, znesek dolga in njegovo pravno podlago ter način in rok za izpolnitev obveznosti, da sta v njej navedena pogoj, katerega izpolnitev je dokazana, in datum te izpolnitve ter da je navedeno, da je bila s potrdilom o izvršljivosti opremljena 13. decembra 2011. Notar je pojasnil še, da notarski postopek ni pravdni postopek ter da ne sme odločati o sporu med strankami v zvezi s pogoji pogodbe ali zakonitostjo odstopa od te pogodbe, ker je to v izključni pristojnosti sodišč. Poleg tega je navedel, da je dolžan le potrditi, da je posojilodajalec odstopil od pogodbe, sicer pa lahko stranki določbe pogodbe izpodbijata pred sodiščem in imata kot dodatno pravno sredstvo na voljo možnost začeti postopek za omejitev ali ustavitev izvršbe.

21. Dolžnik je zato pri predložitvenem sodišču vložil tožbo za ugotovitev ničnosti odločbe notarja in razveljavitev potrdila o izvršljivosti. Izpodbija to, da je opredeljen kot dolžnik, in trdi, da je notar v notarski zapis o pripoznavi dolga vključil nepoštene pogoje in nepravilne podatke. Meni, da bi moralo biti ob sestavi javne listine v zvezi z izjavo o pripoznavi dolga ugotovljeno, da pogodba vsebuje nične pogoje. Ugovarja tudi temu, da lahko overitev omogoči izdajo potrdila o izvršljivosti, ker je to izdano na zahtevo upnika in le na podlagi računovodskih podatkov, ki jih ta predloži. Postopek za izdajo potrdila o izvršljivosti naj bi pomenil zlorabo prava, ker stranka, ki predlaga izvršbo, enostransko izjavo pogojuje z okoliščino, ki bi jo bilo mogoče preučiti le v okviru kontradiktornega postopka.

III – **Vprašanji za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem**

22. V teh okoliščinah je Fővárosi Törvényszék (sodišče v Budimpešti) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je postopek države članice, v skladu s katerim stranka, ki je s potrošnikom sklenila pogodbo – če ta ne izpolni obveznosti, ki jo je prevzel na podlagi dokumenta, ki ga je v predpisani obliki sestavil notar – zahteva znesek, ki ga sama navede, z izdajo tako imenovane klavzule o izvršljivosti, ne da bi ta stranka morala pri sodišču sprožiti pravdni postopek, v katerem bi se lahko preučila nepoštenost pogojev iz pogodbe, ki je podlaga za izdajo klavzule, v skladu z določbami člena 7(1) Direktive 93/13/EGS?

2. Ali lahko potrošnik v navedenem postopku zahteva preklic že izdane klavzule o izvršljivosti, tako da se opre na to, da ni bil opravljen preizkus poštenosti pogojev pogodbe, ki je podlaga za zanjo, čeprav mora sodišče v skladu s sodbo, izdano v zadevi C-472/11 [Banif Plus Bank, EU:C:2013:88], potrošnika v sodnem postopku obvestiti o nepoštenih pogojih, ki jih je ugotovilo?“

23. Pisna stališča sta predložili madžarska vlada in Evropska komisija. Erste Bank, madžarska in nemška vlada ter Komisija pa so na javni obravnavi 5. februarja 2015 še ustno podale stališča. Nemška vlada je pojasnila, da je želela na obravnavi intervenirati zato, ker v nemškem pravu obstaja podoben postopek kot v madžarskem.

IV – **Vprašanji za predhodno odločanje**

A – *Stališča, predložena Sodišču*

24. Madžarska in nemška vlada se strinjata, da Direktiva 93/13 ne nasprotuje postopku izdaje potrdila o izvršljivosti, ki ima značilnosti postopka, obravnavanega v sporu o glavni stvari. Komisija pa ima popolnoma nasprotno mnenje.

25. Madžarska vlada po navedbi upoštevne sodne prakse Sodišča in predstavitvi glavnih značilnosti poenostavljenega postopka notarske izvršbe, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, v bistvu trdi, da ne izključuje nikakršnega nadzora nepoštenih pogojev bodisi s strani samih notarjev bodisi s strani nacionalnih sodišč.

26. Najprej, zakon o notariatu naj bi namreč notarjem nalagal, da ob sestavi javne listine preverijo skladnost različnih pogojev pravnega posla z zakonom in nepoštenost teh pogojev.

27. Poleg tega, čeprav postopek razveljavitve potrdila o izvršljivosti, katerega namen je le omogočiti nadzor zakonitosti postopka izdaje potrdila o izvršljivosti, izključuje vsakršen nadzor veljavnosti pogodbenih pogojev, to ne spremeni dejstva, da bi potrošnik lahko na eni strani začel sodni postopek za ugotovitev neveljavnosti pogodbe ne glede na to, ali je bila izvršba predlagana, ter da bi na drugi strani lahko uveljavljal neveljavnost pogodbe v okviru postopka za omejitev ali ustavitev izvršbe (člen 369 zakonika o civilnem postopku).

28. V okviru teh postopkov naj bi nacionalna sodišča imela možnost in bi morala opraviti nadzor nepoštenosti pogodbenih pogojev ali splošnih pogodbenih pogojev ter ob upoštevanju člena 163 zakonika o civilnem postopku in v skladu s sodno prakso Kúria (madžarsko vrhovno sodišče)[11] po uradni dolžnosti obravnavati primere očitne ničnosti, ki se lahko ugotovijo na podlagi razpoložljivih dokazov.

29. Madžarska ureditev naj bi tako upoštevala pravično ravnotežje med zagotovilom za učinkovito uresničevanje ciljev Direktive 93/13 na eni strani ter ohranjanjem ciljev in posebnosti notarskega postopka na drugi strani, ne da bi posameznikom onemogočala ali pretirano oteževala izvrševanje njihovih pravic.

30. Nemška vlada, ki pojasnjuje, da v nemškem pravu obstaja notarski izvršilni naslov, je na obravnavi trdila, da člen 7 Direktive 93/13 zahteva obstoj učinkovitih sredstev za nevtralizacijo nepoštenih pogodbenih pogojev, kar ne zajema nujno nadzora po uradni dolžnosti. Ker nacionalni postopki izvršbe spadajo v nacionalno procesno avtonomijo ob upoštevanju načel enakovrednosti in učinkovitosti, bi moralo predložitveno sodišče preučiti, ali lahko zadevne nacionalne določbe, analizirane v njihovem kontekstu ob upoštevanju vseh obstoječih pravnih sredstev, potrošnikom onemogočajo ali pretirano otežujejo izvrševanje pravic, ki jih imajo na podlagi Direktive 93/13.

31. V tem okviru bi bilo treba upoštevati splošno nalogo notarja, kot je opredeljena v nacionalnem zakonu, ter obveznosti nadzora, ki so mu naložene, konkretne načine, na katere se javna listina opremi s potrdilom o izvršljivosti, in pravila sodnega nadzora nad izvršbo.

32. Nemška vlada v zvezi s tem pojasnjuje, da je Sodišče presodilo, da čeprav se z Direktivo 93/13 zahteva, da v sporih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom zunaj kroga pogodbenih strank pozitivno posreduje nacionalno sodišče, ki odloča o takih sporih, pa se ne more zahtevati, da se s spoštovanjem načela učinkovitosti v celoti nadomesti popolna pasivnost zadevnega potrošnika.[12]

11 — Madžarska vlada se v zvezi s tem sklicuje na mnenji št. 2/2010 z dne 28. julija 2010 in št. 2/2012 iz decembra 2012.

12 — Sodba Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, točka 56).

33. Nasprotno pa Komisija, ki predlaga odgovor na vsako izmed vprašanj, meni, da Direktiva 93/13, kot jo razlaga Sodišče, nasprotuje madžarski zakonodaji.

34. V odgovor na prvo vprašanje in predvsem ob sklicevanju na sodbo Banco Español de Crédito [13] trdi, da je treba člena 6 in 7 Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotujeta zakonodaji države članice, ki določa, da lahko notar izda listino, ki se lahko prisilno izvrši na podlagi posojilne pogodbe, zapisane v javni listini, ne da bi preizkusil nepoštenost različnih pogojev pogodbe.

35. Notar naj bi moral najprej imeti možnost, da ob opremi javne listine, ki vsebuje pogodbo, s potrdilom o izvršljivosti po potrebi po uradni dolžnosti preizkusi nepoštenost pogojev pogodbe, če ima na voljo vse za to potrebne pravne in dejanske elemente, ki jih običajno ima, in o tem obvestiti stranki.

36. V zvezi s tem ugotavlja, da medtem ko ima notarski zapis, opremljen s potrdilom o izvršljivosti, v skladu s členom 31/E(2) zakona o sodni izvršbi enak učinek kot odločba lokalnega sodišča, pa lahko notar v postopku izvršbe le preveri spoštovanje zahtev iz člena 23/C(1) zakona o sodni izvršbi. Potrošnik lahko torej uveljavlja varstvo iz zakonskih določb o pogodbenih pogojih le, če začne postopek za ustavitev ali omejitev izvršbe na podlagi člena 369 zakonika o civilnem postopku, saj lahko sodišče, ki odloča o zadevi, v tem primeru odloži izvršbo.

37. Komisija je na obravnavi še pojasnila, da ta obveznost potrošnika, da pri sodišču začne postopek za izpodbijanje nepoštenega pogoja, ni skladna z načelom učinkovitosti. Poleg tega je dodala, da če bi nacionalno sodišče notarja obvestilo, da je potrošnik vložil pravno sredstvo, bi moral notar imeti možnost prekiniti postopek izdaje potrdila o izvršljivosti.

38. Notar bi moral imeti tudi možnost, da ob sestavi javne listine, ki vsebuje pogodbo, glede na dolžnosti svetovanja, ki jih ima na podlagi zakona o notariatu, po uradni dolžnosti preizkusi nepoštenost pogodbenih pogojev in tako prispeva k uresničevanju cilja iz člena 7 Direktive 93/13.

39. Komisija v odgovor na drugo vprašanje, v zvezi s čimer se sklicuje na sodbo Banif Plus Bank [14], trdi, da čeprav mora notar v fazi izvršbe po uradni dolžnosti presoditi nepoštenost pogojev pogodbe, ki je podlaga za notarski zapis, mora potrošnik *a fortiori* imeti možnost prevzeti pobudo za izpodbijanje notarske listine, ki se lahko prisilno izvrši, in predlagati razveljavitev potrdila o izvršljivosti, ker notar ni preizkusil nepoštenosti pogojev pogodbe.

B – *Analiza*

40. Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, ki notarju, ki je ob upoštevanju formalnih zahtev sestavil javno listino v zvezi s pogodbo med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, omogoča, da navedeno listino opremi s potrdilom o izvršljivosti ter tako brez vsakršnega pravdnega postopka pred sodiščem in brez vsakršnega predhodnega nadzora nepoštenosti pogojev pogodbe začne prisilno izvršitev pogodbe zoper potrošnika, ki ni izpolnil svojih obveznosti.

13 — C-618/10, EU:C:2012:349.

14 — C-472/11, EU:C:2013:88.

41. Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem tudi sprašuje, ali je treba glede na sodbo Banif Plus Bank [15] Direktivo 93/13 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, ki potrošniku ne omogoča, da predlaga razveljavitev potrdila o izvršljivosti, s katerim je opremljena javna listina v zvezi s pogodbo, sklenjeno s prodajalcem ali ponudnikom, tako da se sklicuje na neobstoj predhodne presoje nepoštenosti pogodbenih pogojev.

42. Da bi dobro razumeli pomen teh dveh vprašanj, je treba najprej natančno opisati dvojno posredovanje notarja v okviru postopka izdaje potrdila o izvršljivosti, obravnavanega v postopku v glavni stvari, in sicer v fazi izdaje potrdila v pravem pomenu na zahtevo upnika oziroma v fazi njegove morebitne razveljavitve na predlog dolžnika, ki obe vključujeta strog formalni nadzor.

1. Dvojno posredovanje notarja v okviru postopka izdaje potrdila o izvršljivosti

43. Madžarski zakon zelo konkretno določa poenostavljen oziroma olajšan mehanizem prisilne izvršitve pogodbenih obveznosti, ki temelji na dvojnem posredovanju notarjev, hkrati pa uvaja precedens v uveljavljanje posebnih pravic s strani pogodbenih strank. Banki, ki kot v postopku v glavni stvari s posameznikom sklene pogodbo o hipotekarnem posojilu in notarja zaprosi, da sestavi javno listino, ki vsebuje izjavo o pripoznavi dolga s strani dolžnika, tako omogoča, da tega notarja, [16] če dolžnik ne izpolni pogodbe, zaprosi, naj javno listino opremi s potrdilom o izvršljivosti. Povedano drugače, banki omogoča, da notarja zaprosi, naj na podlagi elementov, ki mu jih predloži, ob upoštevanju nekaterih formalnih zahtev začne postopek prisilne izvršitve pogodbe, ne da bi bilo treba v ta namen začeti postopek pred sodiščem. Šele nato lahko dolžnik navedenemu notarju predlaga, naj razveljavi tako izdano potrdilo o izvršljivosti.

44. Obveznosti, ki jim ima notar v fazi opreme javne listine, ki jo je sestavil, s potrdilom o izvršljivosti, so naštete v členu 23/C zakona o sodni izvršbi, ki povzema bistvo člena 112 zakona o notariatu. V teh določbah je navedeno, da lahko notar izda to potrdilo o izvršljivosti, če so izpolnjeni štirje v njih opredeljeni pogoji: listina mora vsebovati prevzem obveznosti za opravo storitve in protistoritve, ime upnika in dolžnika, predmet, znesek in pravno podlago obveznosti ter nazadnje način in rok izpolnitve.

45. Kot je potrdila madžarska vlada, je nadzor, ki ga notar tako opravi le na podlagi dokumentov, ki mu jih predloži stranka, ki predlaga izdajo potrdila o izvršljivosti, zgolj formalen. Predvsem mu ni treba po uradni dolžnosti presoditi nepoštenosti pogojev pogodbe, ki se izvrši na podlagi javne listine, tudi če bi imel na voljo vse za to potrebne pravne in dejanske elemente.

46. Madžarska zakonodaja določa, da lahko notar pozneje na predlog dolžnika razveljavi [17] potrdilo o izvršljivosti, s katerim je opremljena javna listina, pri čemer se ta razveljavitev opravi po samem zakonu, če je bilo potrdilo izdano v nasprotju z zakonom. Notar, ki odredi izvršbo, lahko nalog za izvršbo ali potrdilo o izvršljivosti tudi kadar koli razveljavi, bodisi na predlog stranke, bodisi na podlagi poročila sodnega izvršitelja, bodisi po uradni dolžnosti.

47. Madžarska vlada je v zvezi s tem navedla, da je edini cilj tega postopka omogočiti nadzor zakonitosti postopka izdaje potrdila o izvršljivosti, to je upoštevanja formalnih zahtev, omenjenih v točki 13 teh sklepnih predlogov. Tako kot ni mogoče, da notar preverja različne pogoje pogodbe ob izdaji potrdila o izvršljivosti, takega nadzora prav tako ne more izvajati v okviru postopka razveljavitve navedenega potrdila o izvršljivosti.

15 — C-472/11, EU:C:2013:88.

16 — Na obravnavi je bilo pojasnjeno, da madžarsko pravo, če to zahtevajo okoliščine, omogoča posredovanje dveh notarjev, od katerih prvi sestavi javno listino, drugi pa jo opremi s potrdilom o izvršljivosti.

17 — Člena 211 in 224/A zakona o sodni izvršbi.

48. Glede na zgornjo predstavitev je jasno, da se z obema vprašanjema predložitvenega sodišča za predhodno odločanje postavlja ena in ista problematika, ki je v bistvu povezana s tem, da so notarju podeljene pristojnosti na področju razglasitve izvršljivosti pogodbene obveznosti, v tem primeru hipotekarnega dolga, in da ju je zato treba preučiti skupaj.

49. Da bi lahko ponudil koristen odgovor na ti vprašanji, moram najprej poleg sodbe Banif Plus Bank, ki jo predložitveno sodišče izrecno omenja v drugem vprašanju,[18] opozoriti na glavne predloge iz upoštevne sodne prakse Sodišča v zvezi z Direktivo 93/13, zlasti njenima členoma 6(1) in 7(1).

2. Opredelitev glavnih zahtev, ki izhajajo iz Direktive 93/13, s strani Sodišča

50. V skladu s členom 38 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) politike Unije zagotavljajo visoko raven varstva potrošnikov, ta zahteva pa velja za izvajanje Direktive 93/13.[19] Sodišče je imelo tudi priložnost pojasniti, da mora nacionalno sodišče pri izvajanju prava Unije spoštovati zahteve učinkovitega sodnega varstva pravic, ki jih imajo pravni subjekti v skladu s pravom Unije, kot je določeno s členom 47 Listine,[20] to varstvo pa mora biti zagotovljeno tako pri določitvi sodišč, pristojnih za odločanje o pravnih sredstvih, ki temeljijo na pravu Unije, kot pri opredelitvi postopkovnih pravil v zvezi s temi pravnimi sredstvi.[21]

51. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča sistem varstva, uveden z Direktivo 93/13, temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske sposobnosti in ravni obveščenosti, zaradi česar pristopi k pogojem, ki jih je predhodno sestavil prodajalec ali ponudnik in na vsebino katerih ne more vplivati.[22]

52. Člen 6(1) Direktive 93/13 posledično določa, da nepošteni pogoji niso zavezujoči za potrošnika.

53. Sodišče je večkrat presodilo, da je ta določba zavezujoča, njen namen pa je formalno ravnotežje med pravicami in obveznostmi sopogodbenikov, določeno s pogodbo, zamenjati z dejanskim ravnotežjem, tako da se med sopogodbeniki spet vzpostavi enakost.[23]

54. Iz tega je med drugim večkrat sklepalo, da mora nacionalno sodišče po uradni dolžnosti presoditi o nepoštenosti pogodbenega pogoja, ki spada na področje uporabe Direktive 93/13, in tako izravnati neravnotežje med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom, in to takoj ko ima vse za to potrebne pravne in dejanske elemente,[24] ker obstaja nezanemarljivo tveganje, da potrošnik predvsem zaradi nevednosti ne bo uveljavljal nepoštenosti pogoja, ki je bil uporabljen zoper njega.[25]

18 — C-472/11, EU:C:2013:88, točka 17.

19 — Glej zlasti sodbi Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, točka 52) in Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, točka 47).

20 — Glej sodbe Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, točka 29); Sánchez Morcillo in Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, točka 35) ter Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, točka 47).

21 — Glej sodbi Alassini in drugi (od C-317/08 do C-320/08, EU:C:2010:146, točka 49) ter Sánchez Morcillo in Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, točka 35).

22 — Glej zlasti sodbe Océano Grupo Editorial in Salvat Editores (od C-240/98 do C-244/98, EU:C:2000:346, točka 25); Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675, točka 25); Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, točka 44); Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, točka 32); Sánchez Morcillo in Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, točka 22) ter Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, točka 48).

23 — Glej zlasti sodbi Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, točka 40) ter Sánchez Morcillo in Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, točka 23).

24 — Glej zlasti sodbe Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, točka 46); Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, točka 34) ter Sánchez Morcillo in Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, točka 24) in sklep Banco Popular Español in Banco de Valencia (C-537/12 in C-116/13, EU:C:2013:759, točka 41).

25 — Glej sodbo Océano Grupo Editorial in Salvat Editores (od C-240/98 do C-244/98, EU:C:2000:346, točka 26).

55. Sodišče je predvsem presodilo, da mora nacionalno sodišče po uradni dolžnosti ugotoviti, ali pogoj spada na področje uporabe Direktive 93/13, in če spada, po uradni dolžnosti presoditi morebitno nepoštenost takega pogoja.[26] Pojasnilo je tudi, da mora poleg tega nacionalno sodišče, ki ugotovi nepoštenost pogodbenega pogoja, prvič, izpeljati vse sklepe, ki v skladu z nacionalnim pravom izhajajo iz te ugotovitve, ne da bi čakalo, da potrošnik vloži predlog za to, in to vedno v skladu z načelom kontradiktornosti,[27] da bi zagotovilo, da ta pogoj za tega potrošnika ni zavezujoč, in drugič, načeloma na podlagi objektivnih meril presoditi, ali lahko zadevna pogodba še naprej obstaja brez navedenega pogoja.[28]

56. V tem okviru je treba pojasniti, da je bilo Sodišče v zadevi Banif Plus Bank[29], ki jo je predložitveno sodišče izrecno navedlo v drugem vprašanju, predvsem vprašano, ali je treba člena 6(1) in 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotujeta temu, da nacionalno sodišče, ki je po uradni dolžnosti ugotovilo nepoštenost pogodbenega pogoja, obvesti stranki, da je ugotovilo obstoj razloga za ničnost, in ju pozove, da se o tem izrečeta, ali nasprotno, ju je treba razlagati tako, da to dopuščata.

57. Sodišče je v navedeni zadevi presodilo, da je treba člena 6(1) in 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da lahko nacionalno sodišče, ki po uradni dolžnosti ugotovi nepoštenost pogoja, sprejme vse ukrepe, ki izhajajo iz te ugotovitve, ne da bi moral potrošnik, ki je bil obveščen o svojih pravicah, predlagati, da se navedeni pogoj razglasi za ničen. Vendar je dodalo, da načelo kontradiktornosti na splošno zahteva, da nacionalno sodišče, ki je po uradni dolžnosti ugotovilo nepoštenost pogodbenega pogoja, o tem obvesti stranke v postopku in jih pozove, da o tem kontradiktorno razpravljajo na način, ki ga za to določajo nacionalna postopkovna pravila.[30]

58. Sodišče je nazadnje pojasnilo, da je treba Direktivo 93/13 razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, ki poleg tega, da v okviru postopka izvršbe na podlagi hipoteke ne predvideva ugovornih razlogov v zvezi z nepoštenostjo pogodbenega pogoja, ki je podlaga za izvršbo, sodišču, ki odloča vsebinsko in je pristojno za presojo nepoštenosti takega pogoja, ne omogoča, da sprejme začasne ukrepe, med drugim zlasti ukrep prekinitve navedenega izvršilnega postopka, kadar je sprejetje teh ukrepov nujno za zagotovitev polnega učinka njegove končne odločbe.[31]

59. Ista direktiva nasprotuje tudi nacionalni zakonodaji, ki v okviru postopka izvršbe na podlagi hipoteke izvršilnemu sodišču ne omogoča, da sprejme začasne ukrepe, med drugim zlasti ukrep prekinitve izvršbe, kadar je sprejetje teh ukrepov nujno za zagotovitev polnega učinka končne odločbe sodišča, ki je v ustreznem postopku vsebinskega odločanja pristojno za preverjanje nepoštenosti tega pogoja.[32]

60. Poleg tega iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je, kadar v pravu Unije nacionalni mehanizmi za izvršbo niso usklajeni, notranji pravni red posamezne države članice tisti, ki na podlagi načela procesne avtonomije določi taka pravila, vendar pod pogojem, da niso manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne položaje v nacionalnem pravu (načelo enakovrednosti), in da v praksi ne

26 — Glej sodbo VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659, točke od 49 do 56) v zvezi s klavzulo o izključni krajevni pristojnosti sodišča, navedeno v pogodbi, ki je bila predmet spora; glej tudi sodbi Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, točka 44) in Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, točka 24).

27 — Glej sodbo Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, točke od 17 do 36).

28 — Glej sodbo Jőrös (C-397/11, EU:C:2013:340, točka 48).

29 — C-472/11, EU:C:2013:88, točka 17.

30 — Glej točke od 17 do 36.

31 — Glej sodbi Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, točke od 49 do 64) in Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, točka 36).

32 — Glej sklep Banco Popular Español in Banco de Valencia (C-537/12 in C-116/13, EU:C:2013:759, točka 60) ter sodbo Sánchez Morcillo in Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, točka 28).

onemogočajo ali čezmerno otežujejo uresničevanja pravic, ki jih potrošniku podeljuje pravo Unije (načelo učinkovitosti). [33] Sodišče je pojasnilo še, da za nacionalne postopke izvršbe veljajo zahteve, ki jih je uvedla njegova sodna praksa, ki nacionalnemu sodišču nalaga, da po uradni dolžnosti presodi o nepoštenosti pogodbenega pogoja, ki spada na področje uporabe Direktive 93/13. [34]

61. Sodišče je v tem okviru presodilo, da je treba za presojo, ali neka nacionalna procesna določba onemogoča ali pretirano otežuje uporabo prava Unije, to določbo preizkusiti ob upoštevanju njenega položaja v celotnem postopku ter poteka postopka in njegovih posebnosti pred različnimi nacionalnimi organi, [35] pri čemer pa je treba pojasniti, da posebnosti postopkov, ki med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom potekajo v nacionalnem okviru, ne smejo pomeniti sredstva, ki bi lahko vplivalo na pravno varstvo, ki ga morajo potrošniki imeti v skladu z določbami Direktive 93/13. [36]

62. Postopek izdaje potrdila o izvršljivosti, obravnavan v postopku v glavni stvari, bo treba v zakonodajnem okviru, katerega del je, preučiti z vidika teh načel.

3. Odgovora na vprašanji za predhodno odločanje

63. Potem ko sem predstavil pravni okvir v tej zadevi, moram poudariti, da se osrednja problematika obeh vprašanj predložitvenega sodišča za predhodno odločanje nanaša na to, da madžarska zakonodaja določa, da je mogoče notarja zaprositi, naj razglasi izvršljivost obveznosti, vsebovane v pogodbi med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, kot je hipotekarni dolg, obravnavan v postopku v glavni stvari, ne da bi bila predhodno, po potrebi po uradni dolžnosti in ob upoštevanju načela kontradiktornosti, preverjena morebitna nepoštenost pogodbenih pogojev neodvisno od pravnih sredstev, ki poleg tega omogočajo izpodbijanje pogodbe ali njene prisilne izvršitve. Ista ureditev velja za morebitni nadaljnji predlog za razveljavitev potrdila o izvršljivosti.

64. Osrednji argument dolžnika in Komisije je, da lahko ta možnost, da se začne prisilna izvršitev pogodbe, posega v zgoraj navedeno sodno prakso Sodišča v zvezi z Direktivo 93/13, katere del je sodba Banif Plus Bank [37]. Ker ima, kot je zatrjevano, oprema javne listine, ki vsebuje pogodbo, s potrdilom o izvršljivosti s strani notarja enake učinke kot sodna odločba, iz tega namreč nujno izhaja, da se ta sodna praksa v celoti uporablja za posredovanje notarja. Notarju naj bi bila zato med drugim naložena obveznost, da po uradni dolžnosti obravnava morebitno nepoštenost pogodbenih pogojev in stranki pozove, naj o tem kontradiktorno razpravljata.

65. Vendar to razumevanje sodne prakse Sodišča ne upošteva temeljnega elementa, in sicer da se ta sodna praksa nanaša posebej na vlogo nacionalnega sodišča, ki je dolžno izvajati svoje naloge, s čimer strogo spada v okvir izvajanja sodne funkcije. Ta sodna praksa tako izhaja iz premise, da o zadevi odloča sodišče, ki lahko pred razglasitvijo izvršljivosti pogodbene obveznosti po potrebi po uradni dolžnosti, takoj ko ima za to potrebne pravne in dejanske elemente, preveri morebiten obstoj nepoštenih pogojev, začne kontradiktorno razpravo med strankama v zvezi s tem in sprejme ukrepe, ki so eventualno potrebni, tako da nepoštene pogoje razglasi za nične ali da nasprotuje izvršbi, „kakor je določeno z nacionalnim pravom“. [38]

33 — Glej sodbe Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, točka 50); Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, točka 46); Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, točka 37); Sánchez Morcillo in Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, točka 31) in Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, točka 50) ter sklep Banco Popular Español in Banco de Valencia (C-537/12 in C-116/13, EU:C:2013:759, točka 45).

34 — Glej sodbi Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, točka 51) ter Sánchez Morcillo in Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, točka 24).

35 — Glej sodbi Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (C-413/12, EU:C:2013:800, točka 34) in Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, točka 52).

36 — Glej sodbe Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, točka 55); Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, točka 62) in Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, točka 53).

37 — C-472/11, EU:C:2013:88.

38 — Glej zlasti sodbi Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, točka 58) in Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, točki 25 in 27).

66. Možnost, da se v okoliščinah, v katerih nacionalna zakonodaja notarju podeljuje pristojnost, da javno listino, ki vsebuje pogodbo, opremi s potrdilom o izvršljivosti in nato nazadnje to potrdilo prekliče, na notarja razširi pooblastilo za izvajanje pristojnosti, ki so neposredno del sodne funkcije, se spopada s praktično nepremostljivimi težavami, ki so povezane z načelom monopola nad navedeno sodno funkcijo.

67. Direktiva 93/13, kot jo razlaga Sodišče, namreč ne more povzročiti, da se državam članicam naloži tako obsežna sprememba notarske funkcije, zaradi katere bi notar začel kontradiktorno razpravo med pogodbenima strankama, po koncu katere bi moral odločiti o nepoštenosti pogodbenega pogoja ali njegovi morebitni ničnosti.

68. S tega vidika menim, da je ob upoštevanju nekaterih pojasnil na obe vprašanji predložitvenega sodišča za predhodno odločanje, kot sta bili preoblikovani v točkah 40 in 41 teh sklepnih predlogov, mogoče odgovoriti le nikalno.

69. Najprej, Direktivo 93/13 je treba razlagati tako, da načeloma ne nasprotuje zakonodaji države članice, ki – kar je nesporno njena pravica – notarju omogoča, da javno listino, ki vsebuje pogodbo, opremi s potrdilom o izvršljivosti, ne da bi bil predhodno opravljen kakršen koli nadzor, po potrebi po uradni dolžnosti, morebitne nepoštenosti pogodbenih pogojev.

70. Kot je Komisija navedla na obravnavi, poenostavljeni postopek izvršbe, obravnavan v postopku v glavni stvari, seveda eventualno omogoča, da prodajalec ali ponudnik pri notarju najprej doseže razglasitev izvršljivosti pogodbene obveznosti, ne da bi bil predhodno izveden kontradiktoren sodni postopek. Potrošnik, ki želi temu nasprotovati, mora tako vložiti ali tožbo za izpodbijanje veljavnosti pogodbe ali pravno sredstvo za ustavitev ali omejitev izvršbe v skladu s členom 369 zakonika o civilnem postopku.

71. Vendar zgolj okoliščina, da nacionalna zakonodaja ne vsebuje obveznosti, da notar v fazi opreme javne listine, ki zadeva pogodbo med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, s potrdilom o izvršljivosti po uradni dolžnosti ugotovi nepoštenost pogojev navedene pogodbe ter še vedno ob upoštevanju načela kontradiktornosti na podlagi tega sprejme ukrepe, sama po sebi ne more pripeljati do sklepa, da madžarski zakon ni združljiv z Direktivo 93/13, in vse to če je poleg tega navedenemu potrošniku zagotovljeno učinkovito sodno varstvo.

72. Namreč, na eni strani Direktiva 93/13 ne ponuja zadostne podlage za ugovarjanje načelni pristojnosti držav članic, da notarjem podelijo pooblastilo za opremo javne listine, ki zadeva pogodbo, s potrdilom o izvršljivosti. Na drugi strani pooblastila, podeljenega sodišču z Direktivo 93/13, kot jo razlaga Sodišče, ni mogoče razširiti na notarja.

73. Poleg tega, kot sem že ugotovil, celotna upoštevna sodna praksa Sodišča v zvezi s posebno odgovornostjo nacionalnih sodišč pri izvajanju Direktive 93/13 in zlasti potreba, da se jim omogoči, da po uradni dolžnosti presojajo nepoštenost pogojev pogodbe, temelji na predpostavki, da ena izmed strank navedene pogodbe predhodno začne postopek pred temi sodišči.

74. Kot je v bistvu trdila nemška vlada, pa niti Direktive 93/13 niti upoštevne sodne prakse Sodišča ni mogoče razlagati tako, da bi bilo za države članice zavezujoče, da predvidijo zakonsko obveznost, da notarji nadomestijo nacionalna sodišča pri tem, da ob upoštevanju načela kontradiktornosti preverijo nepoštenost pogojev pogodb, vsebovanih v javnih listinah, ki jih sestavijo, niti širše, da svoja pravila civilnega postopka spremenijo tako, da imajo notarji pooblastilo, da nadomestijo popolno pasivnost potrošnikov, ki ne bi izkoristili svoje pravice do pravnega sredstva.

75. Dalje, zaradi potrebne skladnosti z navedenim in v zvezi z drugim vprašanjem je treba Direktivo 93/13 razlagati tudi tako, da ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki potrošniku ne omogoča, da predlaga razveljavitev potrdila o izvršljivosti, s katerim je opremljena javna listina v zvezi s pogodbo, sklenjeno s prodajalcem ali ponudnikom, tako da se sklicuje na neobstoj predhodne presoje nepoštenosti pogodbenih pogojev.

76. Enako težko je namreč notarju le na podlagi Direktive 93/13 naložiti obveznost, da se po končanem kontradiktornem postopku v fazi opreme javne listine, ki zadeva pogodbo, s potrdilom o izvršljivosti izreče o obstoju nepoštenih pogojev, kot mu je težko to obveznost naložiti v okviru postopka razveljavitve navedenega potrdila. V zvezi s tem je zato dovolj napotiti na sklepanje, predstavljeno v točkah od 69 do 74 teh sklepnih predlogov.

77. Glede na navedeno za primeren odgovor na vprašanji predložitvenega sodišča, ki bi bil koristen za to sodišče in bi ostal skladen z vsebino Direktive 93/13, kot jo razlaga Sodišče, ne zadostuje le ta razglasitev načelne združljivosti zakonodaje, obravnavane v postopku v glavni stvari. Nasprotno, treba je navesti nekaj opozoril, ki v precejšnji meri izhajajo iz sodne prakse Sodišča. Poudariti je namreč treba – in sicer s podrobnejšo predstavitvijo – obveznosti, ki jih imajo tako notarji kot nacionalna sodišča glede na posebni cilj varstva potrošnikov, za katerega si prizadeva Direktiva 93/13, in širše glede na zahteve, ki izhajajo iz pravice do učinkovitega sodnega varstva v smislu člena 47 Listine.

78. Najprej, kar zadeva notarje, je iz pojasnil predložitvenega sodišča ter pisnih in ustnih stališč, predstavljenih pred Sodiščem, razvidno, da zakon o notariatu, ki potrjuje pomen vloge notarjev pri preprečevanju sporov in zmanjševanju delovne obremenitve sodišč, v členu 1 zelo splošno opredeljuje njihove obveznosti. Predvsem morajo s svojimi nasveti v postopkih, ki spadajo v okvir njihovih pooblastil, pomagati strankam, s tem da zagotavljajo njihovo enako obravnavanje pri uveljavljanju njihovih pravic in izpolnjevanju njihovih obveznosti.

79. Člen 3(1) zakona o notariatu poleg tega določa, da je „notar […] dolžan zavrniti nudenje pomoči, če je ta nezdružljiva z njegovimi obveznostmi, zlasti kadar je za pomoč zaprošen pri pravnem poslu, ki je v nasprotju z zakonom ali katerega namen je obiti zakon ali celo katerega cilj je prepovedan ali nezakonit“. V členu 3(2) zakona o notariatu je dodano, da „[k]adar notar med postopkom odkrije element, ki vzbuja dvom, mora, ne da bi moral zavrniti nudenje pomoči, stranki opozoriti na navedeni element in to zapisati. Če stranka poda ugovor zoper ta element, notar zavrne nudenje pomoči“.

80. Notarji imajo tako ob sestavi javnih listin, ki zadevajo pogodbo, glede na obveznosti, ki so državam članicam naložene s členom 7(1) Direktive 93/13, na podlagi katerega morajo te predvideti ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki, posebno odgovornost obveščanja in svetovanja potrošnikom.

81. V okoliščinah, kot se obravnavajo v postopku v glavni stvari, mora notar ob sestavi javne listine v zvezi s pogodbo, sklenjeno med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, skrbno paziti ne le na to, da potrošnika opozori na morebiten obstoj nepoštenih pogodbenih pogojev, ki bi jih odkril, ampak tudi na to, da ga seznani s pooblastilom, ki mu je podeljeno z zakonom, da nazadnje navedeno javno listino opremi s potrdilom o izvršljivosti in eventualno odloči o njegovi razveljavitvi le na podlagi formalnega nadzora, ter s posledicami, ki izhajajo iz tega potrdila, zlasti na postopkovni ravni.

82. V obravnavani zadevi je iz zgornjih preudarkov razvidno, da je notar z madžarskim zakonom pooblaščen, da v fazi sestave javne listine v zvezi s pogodbo, sklenjeno med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, opravlja nalogo preprečevanja nepoštenosti pogojev te pogodbe ter da lahko vsaj in zlasti v primeru dvoma o nepoštenosti nekega pogoja o tem obvesti stranki, še posebej potrošnika, ki lahko nato eventualno izkoristi svojo pravico do pravnega sredstva, ki ga vloži pri pristojnem nacionalnem sodišču.

83. Splošne določbe zakona o notariatu lahko torej načeloma prispevajo k spoštovanju zahtev, določenih s členom 7(1) Direktive 93/13, ki državam članicam nalaga, da predvidijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki. Vendar mora predložitveno sodišče, ki je edino pristojno za razlago nacionalnega prava, presoditi okoliščine spora o glavni stvari in na podlagi tega po potrebi sprejeti ukrepe.

84. Dalje, kar zadeva sodišča, je treba spomniti, da morajo države članice potrošnikom zagotoviti učinkovito sodno varstvo, s tem da jim ponujajo možnost, da zoper samo pogodbo in/ali njeno prisilno izvršitev vložijo pravno sredstvo, za katero niso določeni pogoji, zlasti pogoji glede rokov, ki pretirano otežujejo ali v praksi onemogočajo uveljavljanje pravic, zagotovljenih z Direktivo 93/13,[39] in v okviru katerega bo moralo sodišče po potrebi po uradni dolžnosti, če bo imelo vse za to potrebne pravne in dejanske elemente, preizkusiti nepoštenost pogojev pogodbe in ob upoštevanju načela kontradiktornosti na podlagi tega sprejeti ukrepe pod pogoji, določenimi v nacionalnem pravu v skladu sodno prakso Sodišča.

85. V obravnavani zadevi je iz pojasnil, ki sta jih zagotovila predložitveno sodišče in madžarska vlada, razvidno, da madžarsko pravo določa, da lahko potrošnik na eni strani vloži tožbo za izpodbijanje veljavnosti pogodbe in na drugi strani začne postopek za ustavitev ali omejitev izvršbe na podlagi člena 369 zakonika o civilnem postopku. V okviru tega zadnjenavedenega postopka lahko potrošnik, kot je ugotovila Komisija, predlaga tudi odlog prisilne izvršitve pogodbe, ki se je začela z izdajo potrdila o izvršljivosti s strani notarja.

86. Potrošnik bi tako lahko najprej kadar koli – tako pred izdajo potrdila o izvršljivosti kot po njegovi izdaji – pri nacionalnih sodiščih vložil tožbo za izpodbijanje veljavnosti pogodbe, na podlagi katere je bila sestavljena javna listina, opremljena s potrdilom o izvršljivosti.

87. Potrošnik bi lahko nato, ko bi bilo potrdilo o izvršljivosti izdano in brez poseganja v že omenjeno možnost, da predlaga njegovo razveljavitev, začel postopek za ustavitev ali omejitev izvršbe na podlagi člena 369 zakonika o civilnem postopku, v okviru katerega bi lahko uveljavljal neveljavnost pogodbe in predlagal odlog izvršbe v skladu s členom 370 zakonika o civilnem postopku.

88. V okviru teh postopkov se mora v celoti uporabljati vsa upoštevna sodna praksa Sodišča, navedena v točkah od 51 do 62 teh sklepnih predlogov. Spoštovanje zahtev, določenih s to sodno prakso, je še posebej potrebno v okviru postopka, kot je predviden v členih 369 in 370 zakonika o civilnem postopku, ker so v prvi izmed navedenih določb taksativno našteti razlogi, iz katerih se lahko predlaga ustavitev ali omejitev izvršbe, ki se je začela, ko je notar s potrdilom o izvršljivosti opremil javno listino v zvezi s pogodbo, in med katerimi ni navedena morebitna nepoštenost pogodbenih pogojev.

89. Zato z vidika vsega navedenega Sodišču predlagam, naj na vprašanji predložitvenega sodišča za predhodno odločanje odgovori, da je treba člena 6 in 7 Direktive 93/13 razlagati tako, da načeloma ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, ki notarju, ki je ob upoštevanju formalnih zahtev sestavil javno listino v zvezi s pogodbo med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, omogoča, da začne prisilno izvršitev pogodbe zoper potrošnika, ki ni izpolnil svojih obveznosti, tako da ali navedeno listino opremi s potrdilom o izvršljivosti ali pa zavrne njegovo razveljavitev, ne da bi bil v eni ali drugi fazi opravljen nadzor nepoštenosti pogojev pogodbe.

90. Vendar mora notar, ko sestavi tako javno listino, navedenega potrošnika obvestiti o morebitnem obstoju nepoštenih pogodbenih pogojev, ki bi jih odkril, ter o pooblastilu, ki mu je podeljeno z zakonom, da začne prisilno izvršitev pogodbe le na podlagi formalnega nadzora, in o posledicah, ki izhajajo iz tega, zlasti na postopkovni ravni.

39 — V zvezi z vprašanjem prekluzivnih rokov glej sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Szpunarja v zadevi BBVA (C-8/14, EU:C:2015:321).

91. Nasprotno pa ista direktiva nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki bi nacionalnemu sodišču ne glede na naravo postopka, v okviru katerega bi to odločalo, preprečevala, da po uradni dolžnosti ob upoštevanju načela kontradiktornosti preizkusi nepoštenost pogojev pogodbe, kadar ima vse za to potrebne pravne in dejanske elemente, ter da na podlagi tega sprejme ukrepe.

V – **Predlog**

92. Glede na zgoraj navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je postavilo Fővárosi Törvényszék, odgovori:

Člena 6 in 7 Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih [nepoštenih] pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da načeloma ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, ki notarju, ki je ob upoštevanju formalnih zahtev sestavil javno listino v zvezi s pogodbo med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, omogoča, da začne prisilno izvršitev pogodbe zoper potrošnika, ki ni izpolnil svojih obveznosti, tako da ali navedeno listino opremi s potrdilom o izvršljivosti ali pa zavrne njegovo razveljavitev, ne da bi bil v eni ali drugi fazi opravljen nadzor nepoštenosti pogojev pogodbe.

Vendar mora notar, ko sestavi tako javno listino, navedenega potrošnika obvestiti o morebitnem obstoju nepoštenih pogodbenih pogojev, ki bi jih odkril, ter o pooblastilu, ki mu je podeljeno z zakonom, da začne prisilno izvršitev pogodbe le na podlagi formalnega nadzora, in o posledicah, ki izhajajo iz tega, zlasti na postopkovni ravni.

Nasprotno pa ista direktiva nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki bi nacionalnemu sodišču ne glede na naravo postopka, v okviru katerega bi to odločalo, preprečevala, da po uradni dolžnosti ob upoštevanju načela kontradiktornosti preizkusi nepoštenost pogojev pogodbe, kadar ima vse za to potrebne pravne in dejanske elemente, ter da na podlagi tega sprejme ukrepe.